

GRYSHOUT - LISSEMORES - VIERTORRE - OPEX.

door Ferdinand GEVAERT.

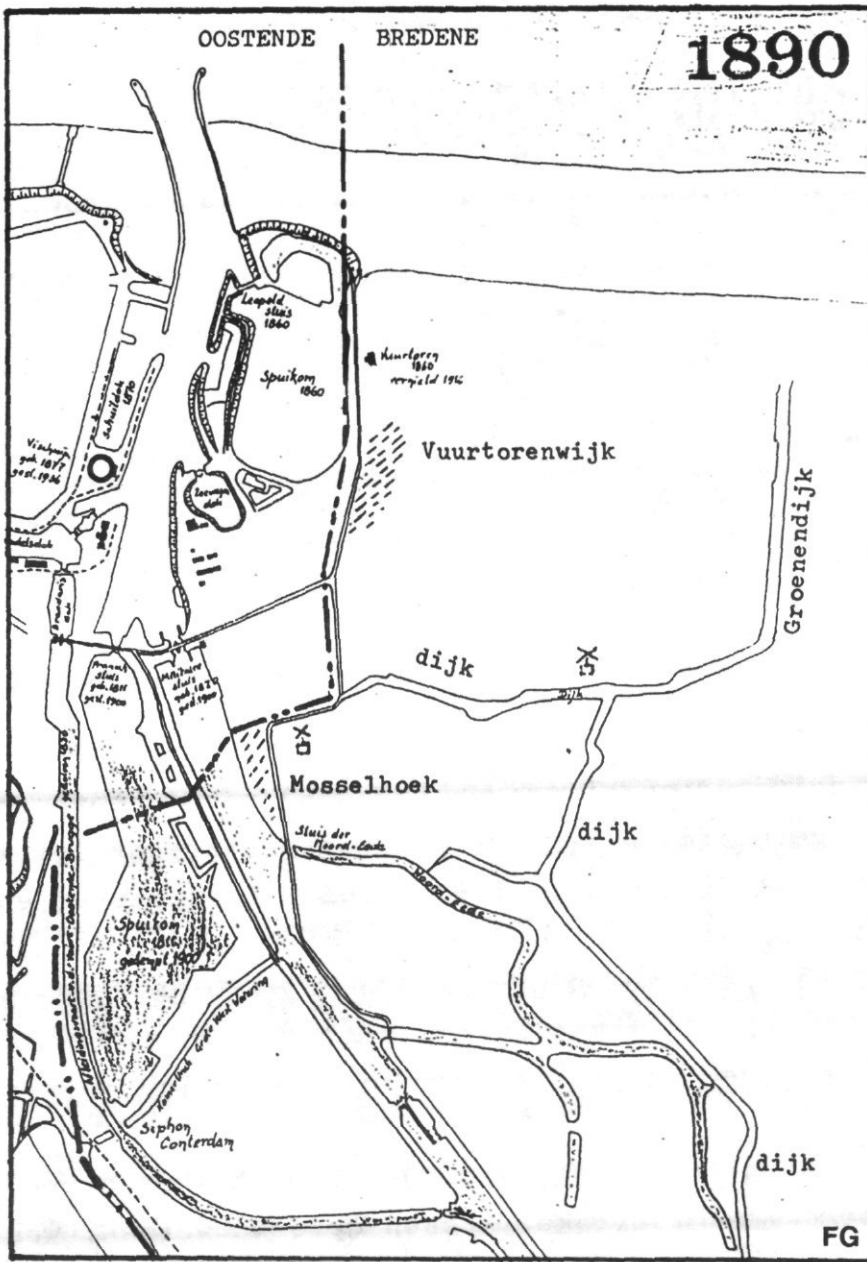
De uiterste noord-westelijke uithoek van de gemeente Bredene, nu grondgebied Oostende, heeft een gevarieerde en op veel gebieden woelige geschiedenis achter de rug.

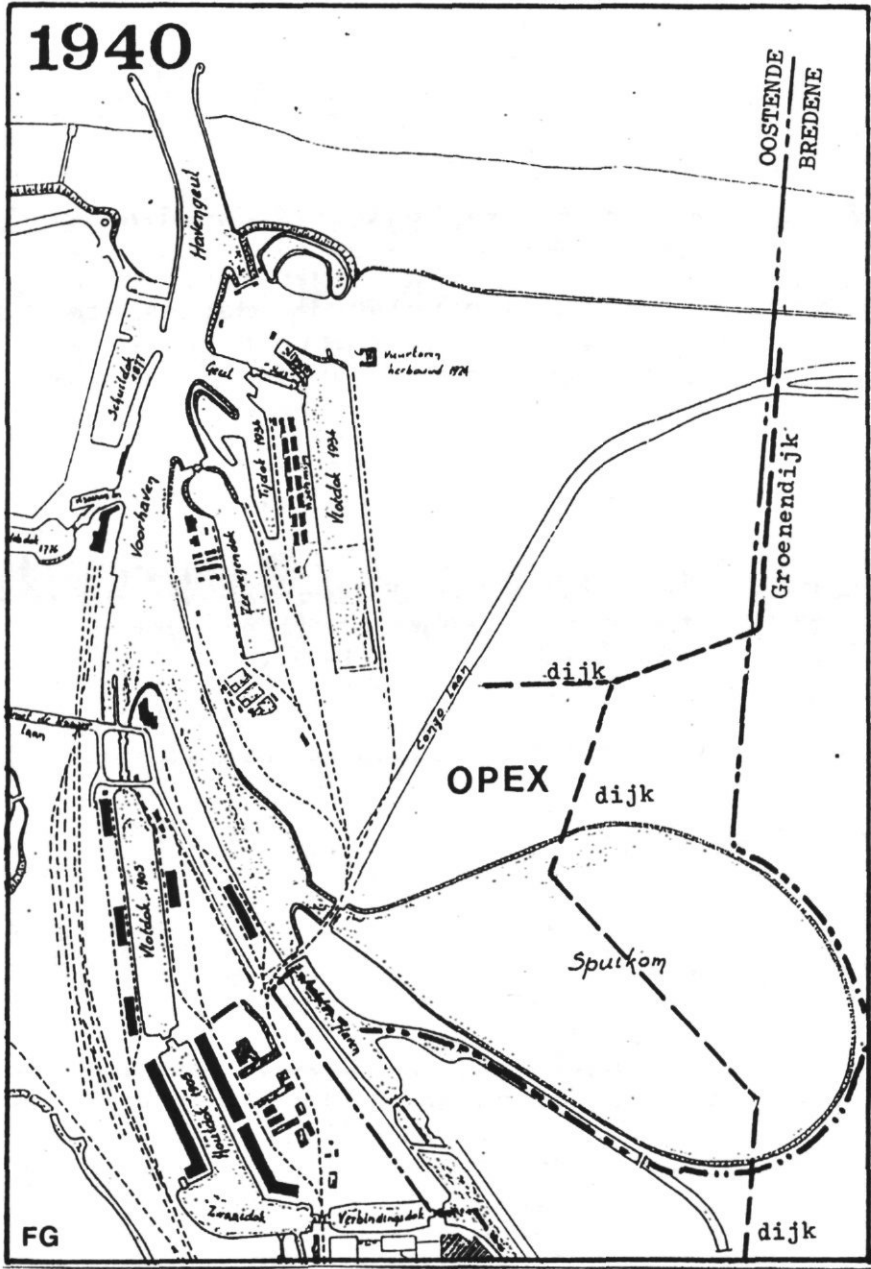
In onderhavig jaarboek brengt Daniël Dewulf twee bijdragen over de recente geschiedenis van een aantal hectaren grond gelegen op of palend aan deze uithoek en die het voorwerp hebben uitgemaakt van betwistingen, verandering van bestemming, niet-nakomen van verplichtingen en andere, ook menselijke "miseries".

Als inleiding tot deze bijdragen brengen we u hier een korte historisch-geografische schets van wat achtereenvolgens soms genoemd werd: de Gryshouck, Lissemorres, Lieskemores en andere varianten, de viertorre, d'Oude Viertorre, de Nieuwe Vuurtorenwijk, "den Opex" en nu weer de Vuurtorenwijk.

Vóór 1584, toen de duinen afgegraven (geslecht) werden even ten oosten van Oostende, op het grondgebied van Bredene, en er een overstroming ontstond, waarbij grote stukken grondgebied overstroomd en talrijke kreken gevormd werden, was deze toenmalige uithoek van Bredene een landbouwgebied, zoals trouwens de rest van de gemeente.

In deze uithoek lag onder meer een verzameling huizen "in de schaduw van de muren van Oostende", beter gekend onder de naam "Blutsie" of "Blutsyde". Blutsie, of wat er toen nog van overbleef verdween in de diepe inham die gevormd werd na het slechten van de duinen aldaar. Inham die wát later de havengeul zou worden, en het nu ook nog is.

We verwijzen hier graag naar de opzienbarende bijdrage door Richard Verbanck in het "Bredeniana" gewijd aan "Blutsyde".

Ook de noord-westelijke uithoek van Bredene werd overstroemd, er vormde zich een schorre, later genoemd Lissemores.

Na het beleg van Oostende, 1601-1604, werden de gronden die overstroemd waren ten gevolge van het slechten van de duinen ter hoogte van Blutsie in 1584, geleidelijk terug ingepolderd. Het eerste droogleggingsplan bestond erin om omheen Oostende een ringdijk op te werpen. Om de havengeul met de verscheidene zijkreken zoals de Gauweloze, Keignaert en Sluisvliet af te sluiten, evenals de St.-Catharineskreek. Hierdoor zou het overstromingsgebied beperkt worden tot o.m. de schorre van Lissemores.

Het opwerpen van de ringdijk werd aangevat in 1610 en was in 1612 voltooid op het dichtwerpen van de havengeul en de St.-Catharinakreek na. Wat ook nooit volledig gedaan werd.

Deze eerste dijk van de "Historische Polders" werd aangelegd van af de voet van de duinen te Bredene, ter hoogte van de huidige instelling "Godtschalck" en liep langs de noord-oost en zuid-oostelijke oever van de Paemelkreek, één van de zijarmen van de havengeul.

Door het niet afsluiten van de "zeegaten" bleef het overstroemde gebied onder de invloed van de zee. In 1620 werd een eerste polder gevormd, de "Grote Polder van Bredene", door het opwerpen van de "Groenendijk", of "de dijk van de Grote Polder", tijdens de periode 1612-1620. Deze dijk sloot aan op de reeds bestaande "ringdijk".

Geleidelijk slibte de schorre van Lissemores aan, door het opwerpen van dijken bestemd in de eerste plaats om met droge voeten het veer naar Oostende te bereiken. Daar er geen bruggen waren over de haveninham, kanaal noch kreken, was "de ponte" de enige verbinding met de stad. Reeds in de tweede helft van de 17e eeuw werden er huizen, van verdacht allooi opgericht. Tijdens de 18e eeuw werd het gebied geleidelijk terug geschikt gemaakt voor beperkte landbouw op de schrale gronden. Tijdens de Franse bezetting werd er na 1800 een groot barakkenkamp opgericht voor de troepen van Napoleon, het "Camp de Bruges". In 1810-1812 werd er op bevel van

Napoleon een fort gebouwd, het "Fort Imperial", nu "Fort Napoleon".

Nadat in 1853-1859 de Leopoldsluis met spuikom werd aangelegd, werd in 1857-1859 een vuurtoren gebouwd op de oostelijke oever van de Leopoldspuikom, op grondgebied van Bredene. Het licht werd voor het eerst ontstoken op 1 januari 1860. (De vuurtoren werd vernield in 1915).

Dra ontwikkelde er zich een wijk, bewoond door vissers en personeel van de Staatspakketboten, de "Vuurtorenwijk", later genaamd "d' Oude Viertorre".

Ook werden er meerdere kleine hoeven gebouwd in het voormalig schorregebied. In 1878 werd er langs de dijk van de Grote Polder (de ringdijk) een graanwindmolen opgericht. De molen werd afgebroken volgens kadastrale gegevens, in 1920.

Lissemores dat zich uitstreckte tot aan de Groenedijk werd in 1877 gedeeltelijk overgeheveld naar oostende, de Vuurtorenwijk inbegrepen. In 1896 en 1897 werd het overige van het gebied door Oostende ingelijfd.

De wijk nam grote uitbreiding, er waren scholen, een noodkerk, een poloveld en een oefenrenbaan voor paarden. Er waren plannen om een kazerne op te richten.

In 1913 werd het militair hospitaal, gebouwd op het oostelijk uiteinde van het gebied, geopend. Het was vele jaren bekend als "Krijgsgasthuis van Bredene" alhoewel het op Oostends (toen) grondgebied werd gebouwd. Deze benaming is nog niet lang buiten gebruik gevallen.

Na 1920 werd de Vuurtorenwijk in verscheidene fasen onteigend voor de bouw van het nieuw visserijdok en vismijn, op de oosteroever der haven. Ook de Leopoldspuikom werd gedempt.

Ter vervanging van de Vuurtorenwijk werd de huidige wijk Opex ontwikkeld, ook al op voormalig grondgebied van Bredene (annexatie van 1897).

